

Varslerens identitet må beskyttes

Identiteten til den som varsler må anses som et «personlig forhold» underlagt taushetsplikt, skriver jussprofessor Jan Fridthjof Bernt.
Kommunal Rapport 06.06.2017

SPØRSMÅL

I det siste har vi hatt flere saker der det har vært spørsmål om vern av varsleres identitet. Har arbeidsgiver taushetsplikt om hvem som har varslet om svikt eller feil?

SVAR

I arbeidsmiljøloven § 2–4 nr. 1 er det fastsatt at: «*Arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten*».

Og i alle fall for ansatte i offentlig tjeneste må det tilføyes at de ikke bare har rett, men også plikt, til å varsle om slike forhold.

I lovens § 2–4 nr. 1. første setning, er det videre fastslått at: «*Gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler i samsvar med § 2–4 er forbudt.*»

Den som er varsler, vil imidlertid uansett ofte være i en sårbar posisjon, og kan bli utsatt for både sosiale og tjenestemessige sanksjoner. Vern av varslere er en grunnleggende betingelse for at varslingsretten skal fungere, og det viser seg at i praksis får varslingen svært ofte ubehagelige konsekvenser for den som varsler. Ønsket om anonymitet er derfor forståelig og ofte velbegrunnet.

Alle dokumenter i en varslersak skal journalføres og arkiveres, men som utgangspunkt må identiteten til den som varsler, anses som et «personlig forhold» som er taushetspliktbelagt, og derfor må sladdes fra alle saksdokumenter som offentligheten får innsyn i.

Et annet spørsmål er imidlertid om den som er gjenstand for varslings, og dermed utsatt for tjenestemessig kritikk eller andre reaksjoner, har krav på å få vite hvem som står bak.

Taushetsplikten gjelder ikke overfor den som er part i saken, men i forvaltningsloven § 19, siste avsnitt er det en regel om at:

«Med mindre det er av vesentlig betydning for en part, har han ... ikke krav på å få gjøre seg kjent med de opplysninger i et dokument som gjelder ... forhold som av særlige grunner ikke bør meddeles videre.»

Svaret må da være at hvis det er tale et varsel som blir behandlet som et rent tips, ved at kommunen foretar en selvstendig undersøkelse av forholdet som danner grunnlag for den videre saksbehandlingen, kan – og bør – den holde varslersens identitet skjult også for den som ved varslet har blitt part i saken.

Men hvis de opplysningene som gis i varslet, følger saken videre og blir en del av grunnlaget for de vurderingene som foretas, må den som varslet er rettet mot, som alminnelig regel ha krav på å få vite hvem varsleren er, for å kunne ta til motmæle.

Hvis varslet er gitt anonymt, noe som ofte vil være det klart klokkeste for varsleren, må det fortsatt tas imot og behandles, men da vil kommunen bare kunne bruke det som et tips for videre undersøkelser, og ikke legge noen vekt på de opplysningene som gis i varslet når saken behandles, ut over det man selv har klart å finne ut. Anonyme beskyldninger er det ofte vanskelig å beskytte seg mot.